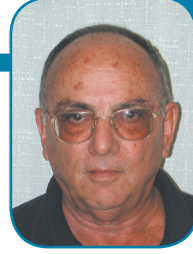

תקופת היובש

עופר קרול
ofer1939@netvision.net.il

ההזנה בתקופת היובש

תקופת היובש היא תקופה חשובה מאוד בחידוש הייצור והפוריות של הפרה. ד"ר עופר קרול ממליץ על משך היובש וההזנה הרצויה בתקופה זו

אלו הגורמים למופע קדחת חלב, אבל במנה לא מאוזנת גם לתחלואה מטבולית נוספת. חיוני לבדוק את רמת המלח בעיקר בחציר, מאחר ומלח יחד עם אשלגן ועודף אנרגיה גורמים לבצקת עטין בעיקר בעגלות. על מנת שישמר יחס נכון בין הסיידן לזרחן, מוצע לא להשתמש במזונות עתירי זרחן כמו סובין ואפילו גלוטן פיד וחמניות.

מקורות החלבון הטובים ביותר לפרה היבשה הם הסויה, אבל יותר מכך הלפתית שהיא עשירה במיוחד בכולין. (כולין הוא ויטמין B שמשותף בתהליך חילוף החומרים בכבד).

מקורות האנרגיה הרצויים הם הגרעיניים בדגש על תירס טחון דק ובשילוב עם שעורה, רצוי לחוצה היטב.

המזון הגס יכיל תמיד תחמיץ חיטה ברמה שתהייה לפחות מחצית המזון הגס ואילו היתר יהיה שילוב של חציר דגן וקש חיטה. הקש נועד לעזור בוויסות צריכת המזון.

משך היובש יהיה כמוצג ברשימה מחוברת 350, וינוע בין 220 ל-232 ימי היריון לפרות הבוגרות (מוקדם יותר לפרות רזות וההפך לשמנות) המבכירות יקבלו כ-5 ימי יובש נוספים גם הם בדרוג לפי המצב הגופני. התוצאה שתתקבל תהיה משך יובש ממוצע של כ-50-54 יום וזה כאשר הפרות במצב גופני תקין, במנה מאוזנת יבטיח את התוצאה הרצויה.

ארגון קבוצות הפרות ביובש: קבוצות גיל מבלי לערבב פרות ועגלות עד להמלטה, רצוי להחזיק קבוצות קטנות והומוגניות, ללא זרימה בלתי פוסקת של פרות אל ומתוך הקבוצה, שטח מחייה גדול ככל האפשר, כולל שטח אבוס של 70-100 ס"מ לראש. משטח רביצה נקי ויבש ובצדו תא המלטה לעצם ההמלטה כאשר האירוע מתחיל.

בתא ההמלטה ניתן להחזיק כלוב פתוח עבור הוולד לזמן הקצר אחרי ההמלטה, כדי למנוע יניקה, אבל תוך הגמעת כ-4 ליטר קולוסטריום כבר בשעה הראשונה, במידה ומצליחים. ■

למנת שמדיניות יובש תוכל להצליח, חייבים להגיש לפרות מנה מתאימה, לתאם את רמת ההזנה ולאפשר תנאי ממשק שיביאו את כל המהלך לפתרון הרצוי, שהוא שיפור הפוריות ללא פגיעה בייצור. מבנה המנה יהיה ברמה של כ-75% מזון סיבי (רצוי 80%) על מנת שהמנה עצמה תווסת את צריכת המזון. צריכת המזון במנה המאוזנת צריכה להיות בתחום שבין 12 עד 13 ק"ג חומר יבש. במידה והמנה פחות נפחית, צריך ללמוד לעבוד עם אבוסים ריקים ולהגביל צריכה.

רצוי להחזיק קבוצות קטנות והומוגניות, ללא זרימה בלתי פוסקת של פרות אל ומתוך הקבוצה, שטח מחייה גדול ככל האפשר, כולל שטח אבוס של 70-100 ס"מ לראש. משטח רביצה נקי ויבש ובצדו תא המלטה לעצם ההמלטה כאשר האירוע מתחיל

גישה זו מוצגת יפה במאמר שפורסם לאחרונה ע"י N. A. Janovick et al. J. D. Sci 94:1385 (3.2011 1400). נמצא כי כאשר ניתנת לפרות בתקופת היובש רמת אנרגיה גבוהה, יש עלייה בקטוזיס ובתחלואה מטבולית. הוותיקים, שעדיין איתנו, זוכרים את התקופה שבה נתנו לפרות היבשות רק חציר. מחלות מטבוליות כמעט ולא היו אבל גם לא היה חלב ובעיקר קולוסטריום. ההמלצה כאן מנסה לאזן בין בריאות הפרה והייצור.

תכולות המנה ב-10 ק"ג חומר יבש מחושב יהיו: חלבון 13%-13.2%, אנרגיה נטו ברמה של כ-1.45 עד 1.46 מגה קל, סידן לא יעלה על 50 גרם והזרחן כ-40. תרכיז ויטמינים ייעודי ליבשות מועשר בוויטמין E למינון כולל של 100,000 יחב"ל ויטמין A ו-2,000 יחב"ל ויטמין E. חשוב להקפיד על שיעור האשלגן במינון מרבי של כ-80 גרם, אבל עם דגש על מקור האשלגן. (נוכחות אשלגן בחציר חמורה יותר מזו שבתחמיץ עקב יכולות שונות של ספיגה לגוף). חשוב לזכור כי הסיידן ובעיקר האשלגן,